

מדד הקול הישראלי יולי 2021

פרופ' תמר הרמן וד"ר אור ענבי

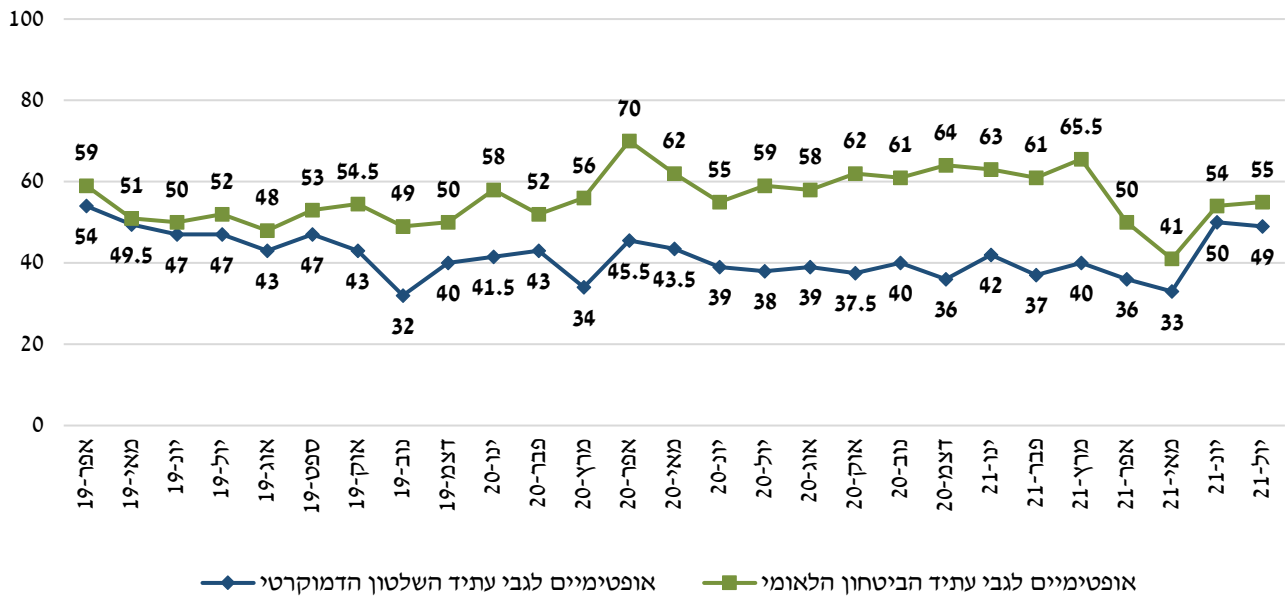
ממצאים עיקריים

- ❖ לאחר העלייה של החודש שעבר, בסקר יולי נמדדה יציבות בשיעור האופטימיים (כמחצית מכלל הציבור) לגבי עתיד השלטון הדמוקרטי ועתיד הביטחון הלאומי של ישראל.
- ❖ הנושאים המטרידים ביותר כיום את הציבור בישראל הם מצב הכלכלה והמשק ומגפת הקורונה. באמצע נמצא תיפקוד הממשלה החדשה ומאחור משתרכים המצב הביטחוני ומשבר האקלים.
- ❖ כלל הציבור עדיין חצוי בשאלת יכולתה של הממשלה החדשה לשרוד לפחות שנה. ואולם בעוד שבשמאל ובמרכז מדובר ברוב המעריכים את הסיכויים לכך כגבוהים, בימין רק מיעוט מעריך זאת כך.
- ❖ גיליון הציונים של ראש הממשלה ושרי הממשלה אינו מזהיר בלשון המעטה. השיעור גבוה ביותר נתנו ציון חיובי לשר הביטחון גנץ והשיעור הנמוך ביותר נתנו ציון חיובי לשר הבריאות הורוביץ.
- ❖ הפרשנות של הציבור למניע של שר האוצר ליברמן לקצץ בסבסוד המעונות לילדי אברכים שאינם עובדים ולהטיל מס על שימוש בכלים חש פעמיים היא שונה. לגבי הקיצוץ יש רוב בקבוצות החרדית, הדתית והמסורתית דתית שמדובר בהתנכלות לחברה החרדית. כשמדובר בהטלת המס – רק החרדים רואים זאת כך.
- ❖ רוב בציבור סבור כי הרשויות בישראל צריכות להתערב ולמנוע מחברות פרטיות למכור תכנות ריגול ונשק למשטרים לא דמוקרטיים.
- ❖ הציבור הישראלי אינו מתלהב מאף אחד מהפטרונות לסכסוך עם הפלסטינים המונחים על השולחן כיום. המוצא המקובל ביותר הוא השארת המצב הנוכחי כמו שהוא, אחריו פתרון שתי המדינות, ושיעור זעום תומך בהקמת מדינה אחת בה שוויון מלא לאזרחים היהודים והערבים.

מצב הרוח הלאומי

לאחר העלייה החדה באופטימיות של כלל המדגם עם כניסתה לתפקיד של הממשלה החדשה, בעיקר בנוגע לעתיד השלטון הדמוקרטי בישראל, אנו רואים החודש התייצבות באופטימיות גם בנושא זה וגם בנוגע לעתיד הביטחון הלאומי.

**אופטימיים לגבי עתיד הדמוקרטיה הישראלית ולגבי עתיד הביטחון הלאומי, אפריל 2019-יולי 2021 (%) ,
(כלל המדגם)**

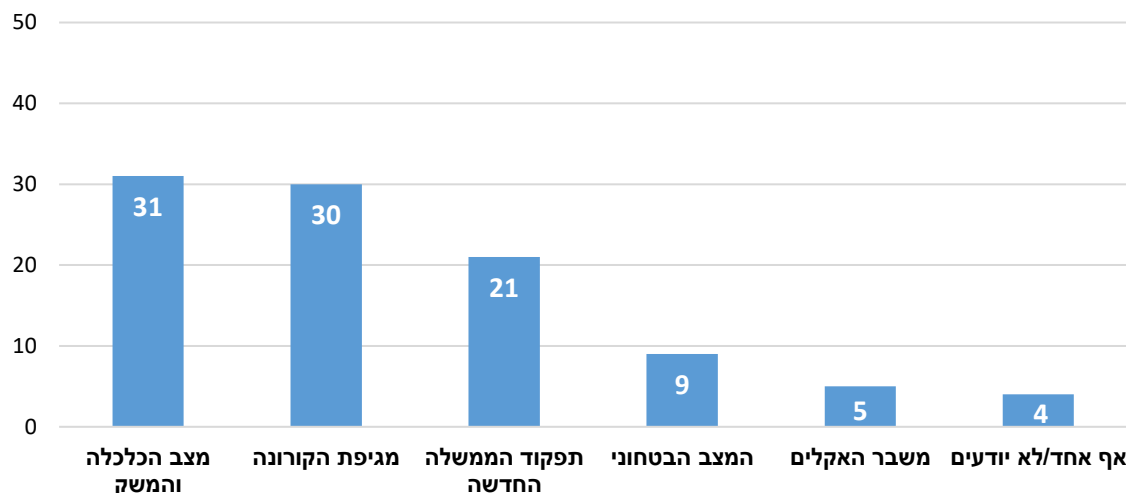
גם החודש נמדדו פערים בין יהודים לערבים, אם כי הכיוון דומה: בקרב היהודים 51% אופטימיים באשר לעתיד השלטון הדמוקרטי לעומת 42% בקרב הערבים, עלייה מסוימת בהשוואה לעבר, אולי בשל כניסת מפלגת רע"ם לממשלה. כשמדובר בעתיד הביטחון הלאומי הרי 58% אופטימיים בקרב היהודים לעומת 39% בקרב הערבים. פילוח לפי מחנה פוליטי (מדגם יהודים) מראה כי בשמאל ובמרכז הרוב הם אופטימיים לגבי עתיד הדמוקרטיה ובימין רק מיעוט. בנושא עתיד הביטחון הלאומי הרוב אופטימיים בשלושת המחנות, אם כי גם כאן שיעור האופטימיים בימין נמוך יותר.

שאל	% אופטימיים לגבי עתיד השלטון הדמוקרטי בישראל	% אופטימיים לגבי עתיד הביטחון הלאומים של ישראל
שמאל	71	66
מרכז	64	67
ימין	41	53.5

מה מטריד את הישראלים?

האופטימיות היחסית בשני תחומים אלה באה לידי ביטוי גם בהתפלגות התשובות לגבי הנושאים המטרידים את הציבור כיום. שאלנו: "כיום, איזה מהנושאים הבאים מטריד אותך ביותר?" האפשרויות שהצענו היו: משבר האקלים, מגיפת הקורונה, תפקוד הממשלה החדשה, מצד הכלכלה והמשק והמצב הביטחוני. מצאנו כי מצב הכלכלה והמשך ובסמוך לו מגיפת הקורונה הם שני הנושאים העיקריים שמטרידים את מנוחת הציבור בישראל כיום. במיוחד מעניין הממצא כי הנושא הביטחוני נמצא בתחתית הסולם:

”כיום, איזה מהנושאים הבאים מטריד אותך ביותר?” (% כלל המדגם)

במדגם היהודי שיעור המוטרדים ביותר ממצב הכלכלה והמשק וממגפת הקורונה הוא זהה (29%). לעומת זאת בקרב הערבים שיעור המוטרדים ביותר ממצב הכלכלה והמשק הוא גבוה יותר (38%) כשבמקום השני בשיעור המוטרדים ממנו ביותר ניצב משבר הקורונה (31%). שלא במפתיע, פילוח המדגם היהודי לפי הכנסה מעלה כי בעלי ההכנסה הגבוהה מהממוצע מוטרדים פחות ממצב הכלכלה והמשק ממי שהכנסתם כמו הממוצע או פחות ממנו, אבל ההבדלים קטנים וסדר הנושאים המדאיגים נשמר (מוטרדים ביותר ממצב הכלכלה והמשק בהתאמה: 27%, 32.5%, 31%).

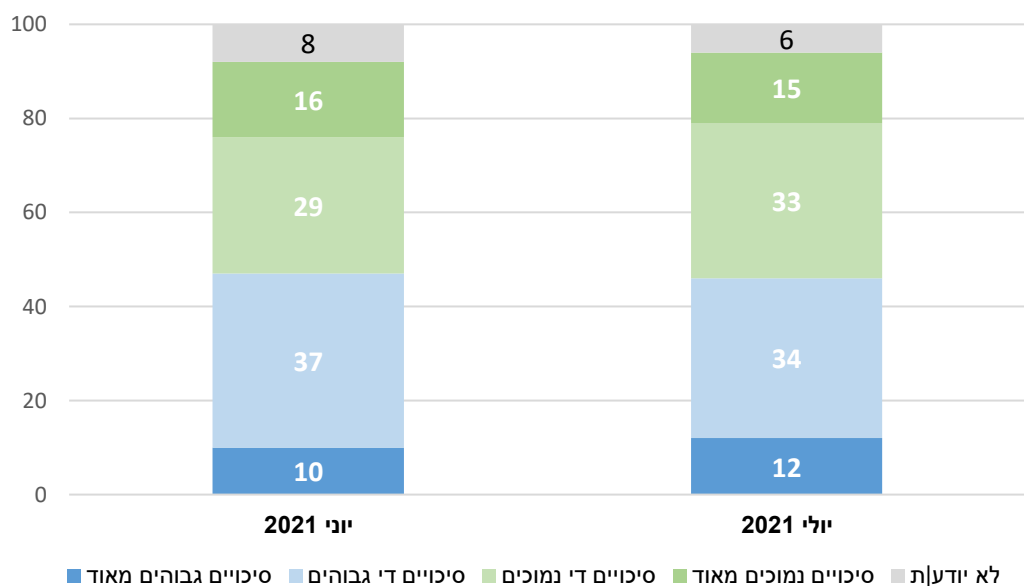
פילוח לפי מחנה פוליטי (מדגם יהודים) מראה כי בעוד שבשמאל ובמרכז הנושא המטריד את השיעור הגבוה ביותר (בשני המקרים 39%) הוא מצב הכלכלה והמשק, הרי שבימין השיעור הגבוה ביותר מוטרדים ביותר מעניין תפקוד הממשלה החדשה (31%).

הממשלה חדשה

תוחלת חיים

כבחודש הקודם, גם ביולי הציבור חצוי בשאלת סיכוייה של הממשלה החדשה לשרוד לפחות שנה.

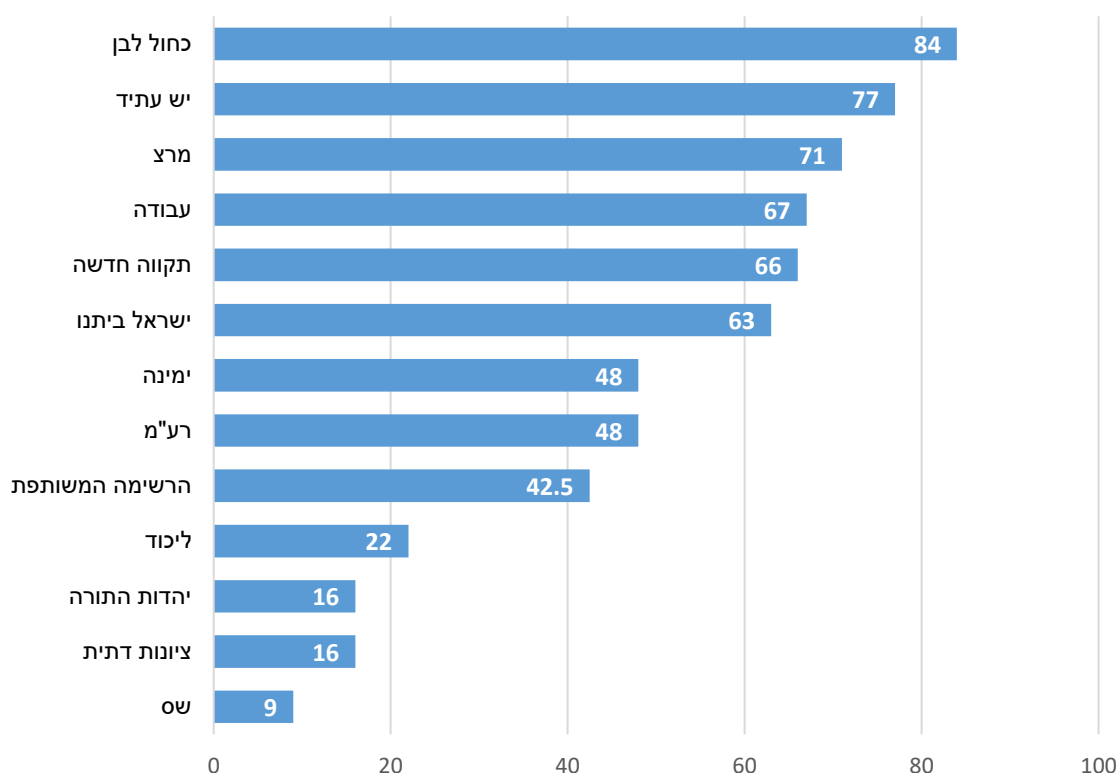
הערכת סיכויי הממשלה החדשה לשרוד לפחות שנה, יוני ויולי 2021 (% כלל המדגם)

פילוח המדגם לפי מחנה פוליטי (יהודים) מעלה רוב של מי שסבורים שסיכויי הממשלה לשרוד שנה לפחות בשמאל ובמרכז (בהתאמה 80%-ו-65%), לעומת מיעוט הסבורים כן בימין (32%).

ניתוח הנתונים לפי ההצבעה בבחירות האחרונות בכנסת מראה את התמונה הבאה: מצביעי מפלגות הקואליציה (למעט רע"מ וימינה) מעריכים בשיעורים גבוהים שהממשלה החדשה תשרוד לפחות שנה, לעומת זאת מצביעי מפלגות האופוזיציה מאמינים שהיא לא תוציא את שנתה. ההסבר לשיעור הנמוך יחסית של האופטימיים בנוגע לשרידה בקרב מצביעי רע"מ וימינה הוא כנראה העובדה שהכניסה לממשלה בהרכב שנוצר אינו לטעמם של מספר ניכר מהם. למעשה, אנחנו רואים שהשאלה על סיכויים נתנה תשובות שהן פחות הערכה ויותר משאלת לב.

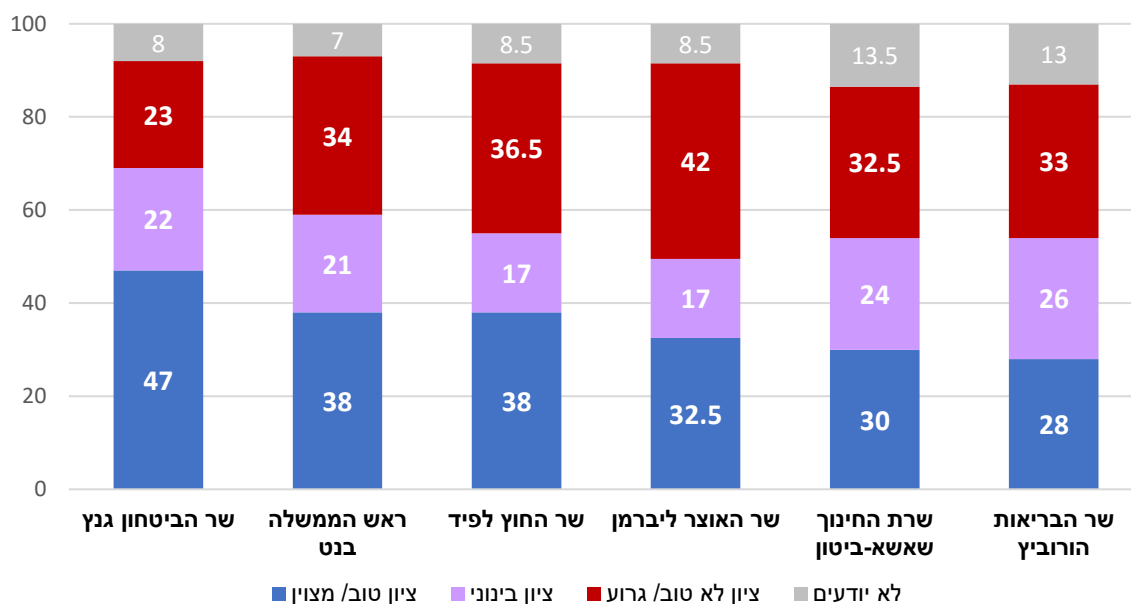
הערכת סיכויי הממשלה החדשה לשרוד לפחות שנה לפי הצבעה לכנסת (% , כלל המדגם)

גיליון ציונים לשרים

כחודש וחצי לאחת הקמתה של הממשלה ביקשנו לדעת איזה ציון נותן הציבור לראש הממשלה ולחמישה מהשרים המרכזיים בה: שר החוץ לפיד, שר האוצר ליברמן, שר הביטחון גנץ, שרת החינוך שאשא-ביטון ושר הבריאות הורוביץ. ככלל, הציונים שקיבלו נושאי תפקידים אלה הם בינוניים ומטה. את הציון הגבוה ביותר מקבל שר הביטחון, אך גם הוא קיבל ציון חיובי מפחות ממחצית מהמרוואיינים (47%). במקום השני ניצבים יחדיו ראש הממשלה בנט וראש הממשלה החליפי ושר החוץ לפיד, עם 38% שנתנו להם ציון טוב או מצוין. פחות משליש מהמרוואיינים נתנו ציון טוב או מצוין לשר האוצר ליברמן (32.5%), לשרת החינוך שאשא-ביטון (30%) ולשר הבריאות הורוביץ (28%).

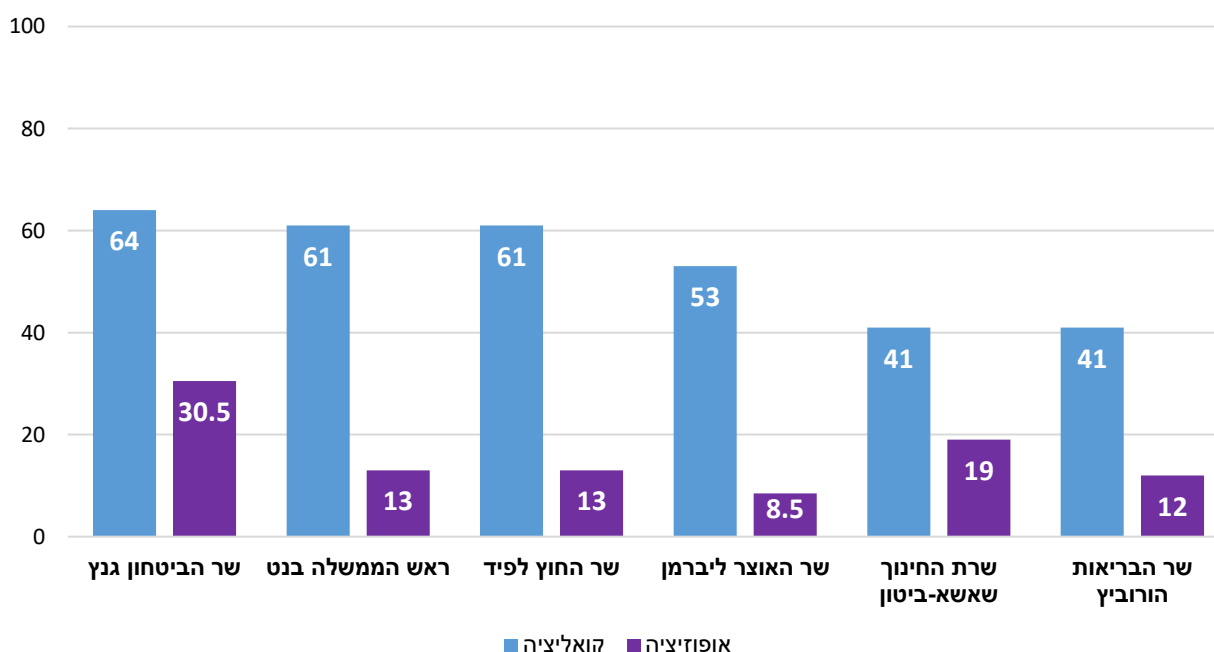
איזה ציון היית נותן לכל אחד מבעלי התפקידים הבאים? (% כלל המדגם)

פילוח עמדות המרואיינים כלפי בעלי התפקידים השונים בממשלה לפי הצבעה למפלגות הקואליציה או למפלגות האופוזיציה חושף את ההבדלים הגדולים בין שתי קבוצות אלה ביחס לתפקוד הממשלה החדשה. מעל 60% מאלה שהצביעו למפלגות הקואליציה נתנו לגנץ, בנט ולפיד ציון טוב עד מצוין על תפקודם, וציון חיובי מקבל מהרוב גם שר האוצר ליברמן (53%). נקודה חיובית נוספת לראש הממשלה בנט היא שמקרב אלה שהציעו בבחירות האחרונות למפלגתו – "ימינה" – 58% נתנו לו ציון טוב עד מצוין. לעומת זאת, רק מיעוט ממצביעי מפלגות הקואליציה השונות נתנו ציון חיובי לשרת החינוך שאשא-ביטון ולשר הבריאות הורוביץ, כנראה על רקע הטיפול שלהם בהתפרצות הנוכחית של מגפת הקורונה בהקשרים הבריאותי והחינוכי.

מצביעי מפלגות אופוזיציה, מאידך גיסא, נותנים ציון נכשל לכל בעלי התפקידים עליהם שאלנו.

מעריכים כטוב או מצוין את תפקוד כל אחד מבעלי התפקידים הבאים (% כלל המדגם, חלוקה לפי הצבעה למפלגות קואליציה ואופוזיציה)

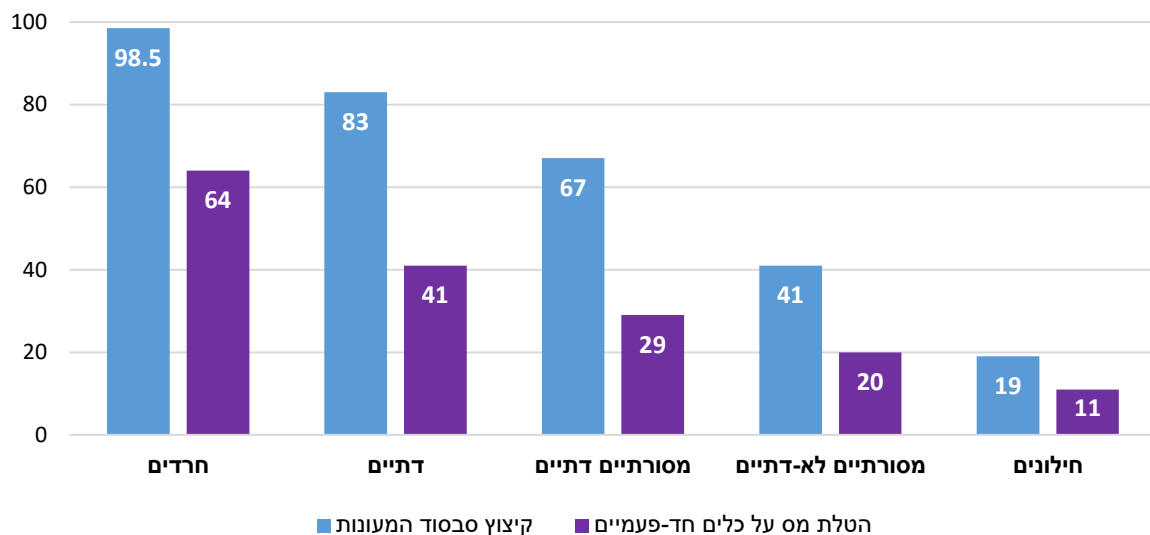
החלטות שר האוצר בנוגע לסבסוד מעונות ומיסוי כלים חד-פעמיים

כאמור, שר האוצר ליברמן קיבל שיעור נמוך למדי של ציונים טובים, והדבר קשור מן הסתם לתגובות השליליות שהיו לאחדים מהצעדים שזים ושהייתה להם השפעה שלילית על הציבור החרדי: קיצוץ הסבסוד למעונות לילדי אברכים שאינם עובדים והחלת מס גבוה על כלים חד-פעמיים, שהשימוש בהם בציבור החרדי גדול במיוחד.

שאלנו אפוא: "לאחרונה פורסם על שתי הצעות של שר האוצר ליברמן לגבי כל אחת מהן אנא ציין האם היא נעשתה בעיקר משיקולים עניינים או בעיקר בשל רצונו לפגוע בחברה החרדית?". כלל הציבור חצוי בשאלת המניע העיקרי בשאלת סבסוד המעונות (46% אמרו כי זו תוצאה של שיקול ענייני ואילו 43% שהחלטה היא מתוך רצון לפגוע בציבור החרדי), אבל בשאלת הטלת מס על כלים חד פעמיים, לדעת הרוב השיקול המוביל של שר האוצר היה ענייני (60%).

ואולם, כאשר מפלחים את התשובות לפי מיקום עצמי של המשיבים על הרצף החרדי-חילוני רואים כי כשמדובר בקיצוץ הסבסוד הקבוצות החרדית הדתית והמסורתית דתית משוכנעות כי השיקול העיקרי של ליברמן היה לפגוע בחברה החרדית, וזאת בניגוד לקבוצות המסורתית הלא דתית והחילונית. לעומת זאת כשמדובר במיסוי גבוה על כלים חד-פעמיים רק החרדים חושבים כי מדובר בהתנכלות של ליברמן לחברה החרדית.

לאחרונה פורסם על שתי הצעות של שר האוצר ליברמן. לגבי כל אחת מהן שיעור הסבורים כי ההחלטה נעשתה בעיקר בשל רצונו לפגוע בחברה החרדית? (% יהודים, לפי מיקום עצמי על הרצף החרדי-חילוני)

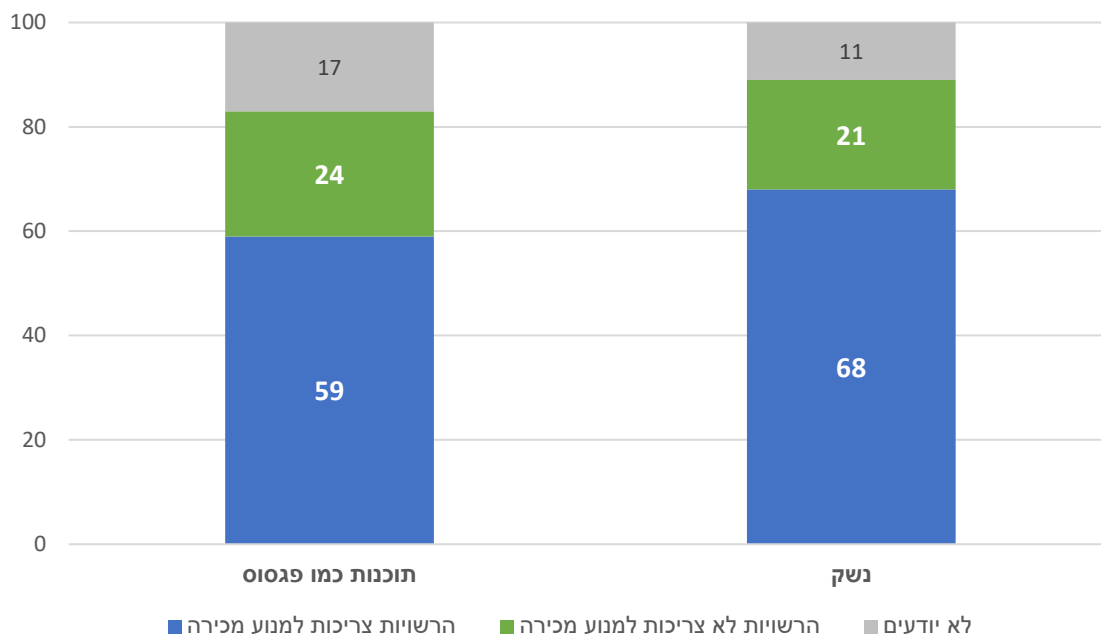

מכירת תוכנות ונשק למשטרים לא דמוקרטיים

לאחרונה נחשף בעיתונות כי תכנת הריגול פגסוס מבית NSO הישראלית שימשה משטרים לא דמוקרטיים. שאלנו: "לאחרונה דווח כי חברת NSO הישראלית מכרה תוכנות ריגול טלפונית אחר אנשים בשם פגסוס, ששימשה משטרים לא דמוקרטיים כדי לעקוב ואף לפגוע בפעילי זכויות אדם ומתנגדים פוליטיים. לדעתך, האם הרשויות בישראל צריכות או לא צריכות למנוע מחברה פרטית מכירת מוצרים כאלה?", וכן שאלנו: "ומה לגבי מכירת נשק המיוצר בישראל למשטרים או שליטים לא דמוקרטיים?".

בשני המקרים מצאנו רוב לסבורים שעל הרשויות למנוע מכירת תוכנות שכאלה ונשק כשמדובר במשטרים לא דמוקרטיים, כאשר מכירת נשק נתפסת ככל הנראה כבעייה חמורה יותר הדורשת התערבות של הרשויות.

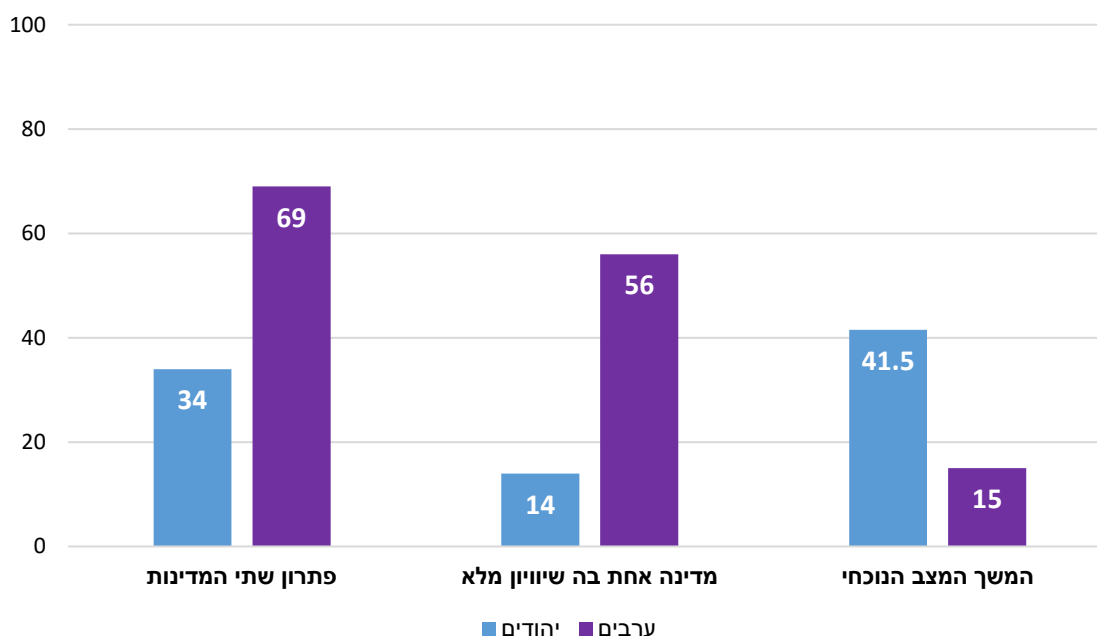
למנוע או לא למנוע מכירת תוכנות ריגול ונשק למשטרים לא דמוקרטיים (% , כלל המדגם)

הפתרון לסכסוך הישראלי פלסטיני

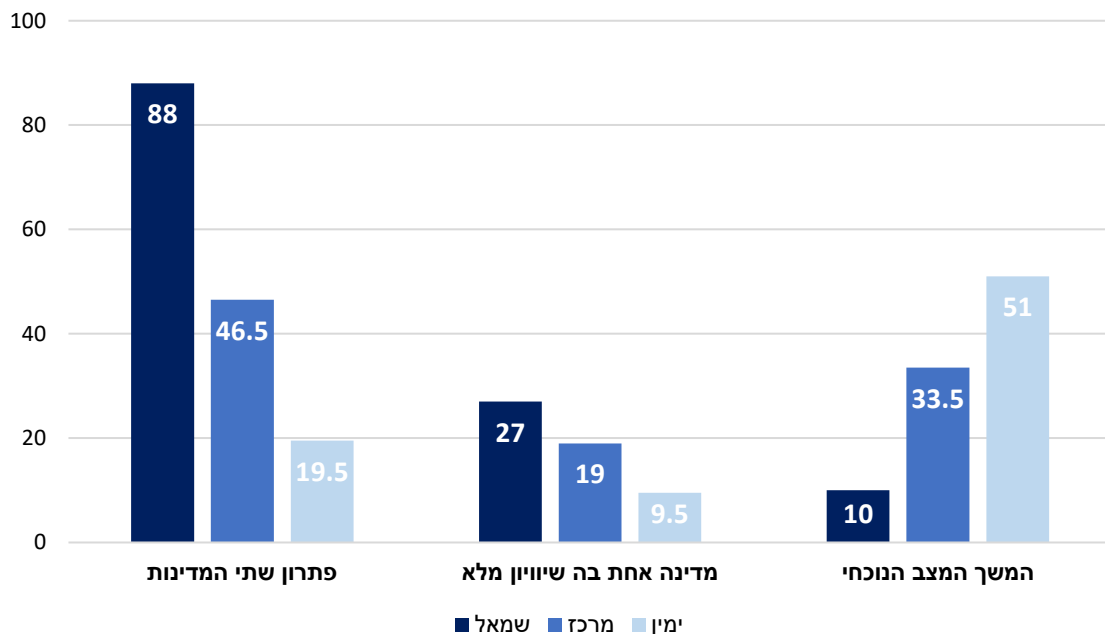
בפני המרואיינים הוצגו שלושה פתרונות לסכסוך הישראלי-פלסטיני: פתרון שתי המדינות (כולל הקמת מדינה פלסטינית עצמאית בגדה וברצועת עזה), פתרון המדינה האחת שיהיה בה שוויון מלא לישראלים ולפלסטינים והמשך המצב הנוכחי. אף אחד משלושת הפתרונות לא זכה לרוב בציבור היהודי: 41.5% ציינו כי המשך המצב הנוכחי מקובל עליהם, 34% ציינו אמרו כך לגבי פתרון שתי המדינות 14% בלבד רואים את פתרון המדינה האחת כקביל. במדגם הערבי התמיכה הרבה ביותר היא לפתרון שתי המדינות - מעל שני שלישים ציינו כי פתרון זה מקובל עליהם (69%), רוב המרואיינים הערבים ציינו כי גם פתרון המדינה האחת בה שוויון ליהודים ולפלסטינים מקובל עליהם (56%), ובשימור המצב הנוכחי תמכו רק 15% מהערבים.

הפתרונות לסכסוך הישראלי פלסטיני (% , יהודים וערבים, מקובל עליהם הפתרון המוצע)

פילוח לפי מחנה פוליטי חושף את הפערים הגדולים בציבור היהודי לגבי הפתרון לסכסוך עם הפלסטינים. רוב גדול בשמאל (88%) תומכים בפתרון שתי המדינות, וכן כמעט מחצית ממחנה המרכז (46.5%), לעומת פחות מחמישית ממחנה הימין שתומך בו (19.5%). מחצית ממי שהגדירו עצמם ימין ציינו כי מקובל עליהם שימור המצב הנוכחי כמו שהוא (51%), לעומת שליש מהמרכז ועשירית מהשמאל. פתרון המדינה האחת אינו מקובל על שלושת המחנות הפוליטיים.

הפתרונות לסכסוך הישראלי פלסטיני (% , יהודים, מקובל עליהם הפתרון המוצע)

הטבלה הבאה מורה כי תהום פעורה בין מצביעי המפלגות השונות בקואליציה בנושא הפתרון לסכסוך: ברע"ם רוב גדול תומכים הן בפתרון שתי המדינות והן בפתרון המדינה האחת. רוב גדול של תומכים בפתרון שתי המדינות יש גם בשתי מפלגות השמאל (מרצ והעבודה), ורוב קטן יותר במפלגות המרכז (יש עתיד וכחול-לבן), בציר הימני של הקואליציה רק מיעוט תומך בפתרון זה, כאשר בולטים בנושא זה מצביעי מפלגתו של ראש הממשלה, ימינה, שרק 12% מהם תומכים בפתרון שתי המדינות, ומעל מחצית תומכים בשמירה על המצב הנוכחי.

מקרב מפלגות האופוזיציה, לבד מהרשימה המשותפת, התמיכה הרבה ביותר היא בשמירה על המצב הנוכחי.

הפתרונות לסכסוך הישראלי פלסטיני (% , כלל המדגם, מקובל עליהם הפתרון המוצע)

פתרון שתי המדינות	מדינה אחת בה שוויון מלא	המשך המצב הנוכחי	
80	80	16	רע"ם
82	21	7	מרצ
74	19	20	העבודה
53	21	34	יש עתיד
59	25	39	כחול-לבן
36	21	43	ישראל ביתנו
44	19	36	תקווה חדשה
12	7	56	ימינה

57	7	24	הליכוד
39.5	8	5	הציונות הדתית
65	13.5	5	יהדות התורה
54.5	6	3	ש"ס
17	47.5	72.5	הרשימה המשותפת

מדד הקול הישראלי יולי 2021 נערך על-ידי מרכז ויטרבי לחקר דעת קהל והמדיניות במכון הישראלי לדמוקרטיה. בסקר, שנערך באינטרנט ובטלפון (השלמות של קבוצות שאינן מיוצגות כראוי במרשתת) בין התאריכים 27-29/7/2021, רואיינו 599 איש ואשה בשפה העברית ו-151 בשפה הערבית, המהווים מדגם ארצי מייצג של כלל האוכלוסייה הבוגרת בישראל בגילאי 18 ומעלה. טעות הדגימה המרבית לכלל המדגם $\pm 3.59\%$ ברמת ביטחון של 95%. עבודת השדה בוצעה על ידי מכון מדגם. לקובץ הנתונים המלא ראו:

<https://dataisrael.idi.org.il>